

เสริมสร้าง “พลังบวร” เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย (บวร + ชุมชน)

Mobilizing Community-Based Partnerships to Improve the Quality of Education in Thailand

นฤมล นวลนาง¹ และ สาริโรจน์ เผ่าวงศากุล²

Naruemon Nualnang¹ and Saroch Pauwongsakul²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹naruemon.krukwang31@gmail.com; ²sengcomm@kru.ac.th

Received September 28, 2025; Revised October 30, 2025; Accepted November 19, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการพลิกโฉมการศึกษาไทยครั้งสำคัญ ผ่านการเสริมสร้างและบูรณาการ “พลังบวร” ซึ่งประกอบด้วย บ้าน (ครอบครัว) วัด (ศาสนสถาน) และโรงเรียน (สถานศึกษา) โดยได้ขยายขอบเขตความร่วมมือให้ครอบคลุมถึง “ชุมชนและภาคีเครือข่าย” กลายเป็นกลไก “บวร + ชุมชน” ที่เป็นพลังขับเคลื่อนหลักในระดับท้องถิ่น

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการหลอมรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรมจริยธรรม และ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไว้ด้วยกัน โดยมีชุมชนเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ และมีสถาบันบวรเป็นเสาหลักในการสร้างเยาวชนที่มีทั้งความรู้ ความดี และความสามารถในการพึ่งพาตนเองและพัฒนาสังคมได้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: พลังบวร, ยกระดับคุณภาพการศึกษา, บวร+ชุมชน

Abstract

This article presents a comprehensive blueprint for a significant transformation of Thai education through the reinforcement and integration of the 'Borworn' network—a traditional triad consisting of the Home (family), Temple (religious institutions), and School (educational institutions). By expanding this collaborative framework to encompass 'Communities and Strategic Partnerships,' the 'Borworn + Community' mechanism is established as a primary catalyst for local development.

The article highlights that sustainable educational quality requires a holistic fusion of local wisdom, moral ethics, and 21st-century skills. Within this framework, the community serves as an expansive 'living classroom,' while the 'Borwon' institutions act as the pillars for cultivating youth who possess knowledge, virtue, and the capacity for self-reliance. This approach ultimately fosters social development in alignment with the Philosophy of Sufficiency Economy.

Keywords: BORWON Power, Elevating Educational Quality, BORWON + Community

บทนำ

การศึกษาคือการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดแก่ประเทศชาติ วลีนี้ยังคงเป็นความจริง แต่คุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบันยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางโอกาสและคุณภาพการเรียนรู้ที่ไม่เท่าเทียม รวมถึงความไม่สอดคล้องระหว่างผลผลิตทางการศึกษากับความต้องการของโลกยุคใหม่และทักษะแห่งอนาคต การปฏิรูปการศึกษาในอดีตมักเน้นไปที่การปรับโครงสร้างหรือหลักสูตรในระดับนโยบายส่วนกลาง ซึ่งมักขาดความเข้าใจบริบทท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง

ด้วยเหตุนี้ แนวคิดการใช้พลังของสถาบันหลักในท้องถิ่นที่เรียกว่า พลังบวร จึงถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นคำตอบที่ทรงพลัง บวร ไม่ได้เป็นเพียงการรวมตัวของสถานที่ แต่คือการหลอมรวม คุณค่า ทรัพยากร และความศรัทธา ในชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน เมื่อผนวกกับชุมชนและภาคีเครือข่าย อื่นๆ (เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ธุรกิจท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้าน) พลังนี้จะกลายเป็นกลไก บวร + ชุมชน ที่มีศักยภาพในการเป็นรากฐานของการพลิกโฉมการศึกษา (Educational Transformation) อย่างแท้จริง โดยเปลี่ยนจาก "โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง" ไปสู่ "ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้" ตลอดชีวิต

แนวคิดการพลิกโฉมการศึกษา

การพลิกโฉมการศึกษา ไม่ใช่เพียงการพัฒนาแบบก้าวกระโดด แต่คือการปฏิรูปเชิงโครงสร้างและกระบวนทัศน์ (Structural and Paradigm Shift) เพื่อตอบสนองต่อพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง (Disruption) อย่างรวดเร็ว แนวคิดนี้มีแกนหลักคือการเปลี่ยนจากการศึกษาที่เน้นเนื้อหาวิชา (Content-based) ไปสู่การศึกษาที่เน้น สมรรถนะ (Competency-based) และ การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation)

หัวใจของการพลิกโฉมคือการปรับเปลี่ยน สมการการเรียนรู้ (Learning Equation) ดังนี้

$$\text{Learning} = \text{Content} + \text{Skills} + \text{Character} + \text{Context}$$

ซึ่งหมายถึงการให้ความสำคัญกับ

1. การปรับหลักสูตร ให้กระชับ ยืดหยุ่น และบูรณาการทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา (Project/Problem-Based Learning) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
2. การเปลี่ยนบทบาทครู จากผู้ถ่ายทอดความรู้ (Transmitter) เป็นโค้ช (Coach) หรือผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Learning Facilitator)
3. การวัดผลที่หลากหลาย ไม่จำกัดเพียงคะแนนสอบมาตรฐาน แต่รวมถึงการวัดทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Qualities)

กรณีศึกษาและตัวอย่างความสำเร็จ

พลังบวรได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมมาแล้วหลายแห่ง ซึ่งความสำเร็จนี้สามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาได้ ตัวอย่างเช่น

โครงการศูนย์กลางคุณธรรม (Moral Hub) วัดในหลายพื้นที่ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เยาวชนใช้พื้นที่วัดในการบำเพ็ญประโยชน์ เรียนรู้ประเพณี และรับการอบรมด้านจิตใจ โดยมีพระสงฆ์เป็น "ครูทางธรรม" ที่ช่วยเสริมสร้างวินัยและสติควบคู่ไปกับการเรียนในโรงเรียน

โรงเรียนคุณธรรมในพื้นที่ชนบท หลายโรงเรียนได้บูรณาการปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นครูพิเศษ สอนวิชาชีพท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การทำเกษตรอินทรีย์ หรือดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการสร้าง "หลักสูตรฐานชุมชน" ที่แท้จริง ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของท้องถิ่น มีทักษะอาชีพ และเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง

กลไกการกระจายข้อมูล (Information Dissemination) "บวร" ถูกใช้เป็นเครือข่ายในการสื่อสารเรื่อง ยาเสพติด การดูแลสุขภาพ และนโยบายรัฐไปยังชาวบ้านอย่างทั่วถึง ซึ่งในมิติการศึกษา สามารถใช้กลไกนี้ในการเสริมสร้างความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและบทบาทของพวกเขาในการสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลาน

ลักษณะสำคัญของการพลิกโฉมการศึกษา

การพลิกโฉมการศึกษาด้วยพลัง "บวร + ชุมชน" ต้องมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้
มุ่งสู่การสร้างพลเมืองโลกที่มีรากเหง้า พัฒนาทักษะสากล (Global Skills) ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เป็นคนเก่งที่ยึดมั่นในความดีและมีอัตลักษณ์

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและปฏิบัติจริง (Authentic Learning) เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการงานที่เชื่อมโยงกับปัญหาจริงในชุมชน (เช่น การจัดการขยะ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) ซึ่งจะเปลี่ยนชุมชนให้เป็นห้องปฏิบัติการ (Living Lab)

ระบบสนับสนุนครูแบบองค์รวม (Holistic Teacher Support) ครูต้องไม่ทำงานโดดเดี่ยว แต่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน (Coaching/Mentoring จากปราชญ์ชาวบ้าน) และมีเวลาในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

การวัดความเสมอภาคเชิงคุณภาพ (Measuring Equity in Quality) เกณฑ์การวัดผลต้องสะท้อนถึงพัฒนาการและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในมิติต่าง ๆ นอกเหนือจากคะแนนสอบมาตรฐาน เช่น ความผูกพันต่อโรงเรียน ความมีจิตอาสา และการมีส่วนร่วมทางสังคม

การใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Use of Technology) นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการขยายโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะ แต่ต้องมีการสอนเรื่องจริยธรรมดิจิทัลควบคู่ไปด้วย

พลัง “บวร” ในการพลิกโฉมการศึกษาไทย

พลัง “บวร” คือกลไกขับเคลื่อนทางสังคมที่ฝังรากลึกในวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีบทบาทที่แยกจากกันไม่ได้ในการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์

บ (บ้าน/ครอบครัว)

บทบาท: ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ คุณธรรมพื้นฐาน และวินัย

กลไกสำคัญ: การสื่อสารอย่างเปิดกว้างระหว่างผู้ปกครองกับครู (Home-School Partnership)

ว (วัด/ศาสนสถาน)

บทบาท: สร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และสติปัญญา

กลไกสำคัญ: การใช้พื้นที่วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและจัดกิจกรรมจิตอาสา

ร (โรงเรียน/ราชการ)

บทบาท: จัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะวิชาการและทักษะแห่งอนาคต

กลไกสำคัญ: เป็นแกนกลางในการประสานงาน จัดทำหลักสูตร และบริหารจัดการทรัพยากร

ชุมชน

บทบาท: เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ เป็นแหล่งทรัพยากรบุคคล (ปราชญ์) และงบประมาณท้องถิ่น

กลไกสำคัญ: การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรจริง

การพลิกโฉมการศึกษาไทยด้วยบวร+ชุมชน : แนวทางปฏิบัติ

เพื่อทำให้ “บวร + ชุมชน” สามารถพลิกโฉมการศึกษาได้จริง ควรมีแนวทางปฏิบัติที่เน้นการลงมือทำใน 3 ระดับ

1. ระดับนโยบายและการบริหาร

การกระจายอำนาจทางการศึกษา โอนอำนาจในการตัดสินใจด้านหลักสูตรและงบประมาณบางส่วนไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีตัวแทน “บวร + ชุมชน” อย่างแท้จริง

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับชุมชน

บวร + ชุมชนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น

2. ระดับหลักสูตรและการเรียนรู้

การจัดตั้งธนาคารภูมิปัญญาชุมชน รวบรวมและจัดระบบองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ

โครงการ "บวรห้องเรียนมีชีวิต" กำหนดให้วิชาเรียนบางส่วนย้ายไปเรียนรู้ในวัด ศาสนสถาน หรือแหล่งผลิตในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง

3. ระดับบุคลากรและการมีส่วนร่วม

ระบบโค้ชชุมชน จัดให้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นโค้ช ด้านอาชีพและจริยธรรมให้แก่นักเรียน และให้ครู/นักเรียนเป็นโค้ชด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน

การบูรณาการพลังบวรสู่การปฏิบัติ

การบูรณาการไม่ได้หมายถึงการทำงานร่วมกันเป็นครั้งคราว แต่คือการหลอมรวมภารกิจและทรัพยากรเข้าไว้ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง:

กลไกการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วม (Joint Workshop) คณะทำงาน "บวร + ชุมชน" ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อทบทวนความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

การบูรณาการกิจกรรมตามปฏิทินชุมชน เชื่อมโยงกิจกรรมของโรงเรียนเข้ากับประเพณีและเทศกาลของวัดและชุมชน (เช่น ใช้ประเพณีลอยกระทงเป็นโครงงานการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม)

การสนับสนุนทรัพยากรแบบพึ่งพา (Mutual Resource Support) โรงเรียนสนับสนุนเทคโนโลยีอุปกรณ์ และความรู้เชิงวิชาการให้ชุมชน ขณะที่ชุมชนสนับสนุนปราชญ์ ที่ดิน และภูมิปัญญาให้โรงเรียน

กลไกและองค์ประกอบสำคัญ

ความสำเร็จของ "บวร + ชุมชน" ขึ้นอยู่กับกลไกที่ชัดเจน 3 ประการ

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนพลังบวรระดับชุมชน (BORWON Community Driving Committee) ต้องเป็นคณะกรรมการที่ได้รับอำนาจจริง มีการเลือกตั้งตัวแทนที่เข้มแข็งจากแต่ละสถาบัน และมีผู้นำท้องถิ่น (เช่น นายก อบต./เทศมนตรี) เป็นผู้สนับสนุนหลักด้านทรัพยากร

2. ข้อตกลงร่วม (MOU/Community Covenant) การจัดทำข้อตกลงหรือธรรมนูญร่วมกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ที่ระบุบทบาท ความรับผิดชอบ และเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาและเยาวชนอย่างชัดเจน

3. ระบบการวัดและประเมินผลชุมชนคุณธรรมเชิงประจักษ์ การวัดผลความสำเร็จไม่ได้อยู่ที่คะแนน O-NET เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น จำนวนเยาวชนที่มีจิตอาสา อัตราการพึ่งพาตนเอง และอัตราการมีงานทำในท้องถิ่นของผู้สำเร็จการศึกษา

ประโยชน์และผลกระทบที่คาดหวัง

การพลิกโฉมการศึกษาด้วยกลไก "บวร + ชุมชน" จะส่งผลกระทบในวงกว้างและยั่งยืน

ด้านผู้เรียน เยาวชนเติบโตเป็น "คนดี มีปัญญา มีทักษะ" ที่พร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลง มีความผูกพันกับชุมชน และมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์และจิตใจ (Resilience)

ด้านการศึกษา เกิดการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Quality Equity) โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ และสามารถสร้าง หลักสูตรเฉพาะทาง ที่ตอบโจทย์การพัฒนาพื้นที่

ด้านชุมชน ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีกลไกในการจัดการตนเอง สร้างเศรษฐกิจฐานราก ผ่านการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านสังคม เกิดสังคมคุณธรรม ที่ทุกภาคส่วนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเป็นสุขภาวะ

องค์ความรู้จากการศึกษา

1. สมการแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่

นิยามใหม่ของการเรียนรู้ หัวใจคือการปรับเปลี่ยนจากเน้นเนื้อหาเพียงอย่างเดียว เป็นสมการสมบูรณ์แบบที่ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา (Content), ทักษะ (Skills), คุณลักษณะ/คุณธรรม (Character) และ บริบทการใช้จริง (Context)

เป้าหมายการพัฒนา เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพ (Quality Learner) ซึ่งมีความรู้คู่ความดี และมีสมรรถนะที่ตอบโจทย์โลกยุคใหม่

2. ระบบนิเวศการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การศึกษาที่มีคุณภาพเกิดจากการประสานพลังของ 4 สถาบันหลัก

บ้าน (Family Support) เป็นรากฐานในการปลูกฝังวินัย ค่านิยม และสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน

วัด (Moral & Spiritual) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางปัญญา (Moral Hub) ปลูกฝังจิตวิญญาณ และคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียน (Academic Development) เป็นแกนกลางในการพัฒนาวิชาการ นวัตกรรม และเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator)

ชุมชน (Community Strength) เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) และเป็น "ห้องเรียนมีชีวิต" (Living Lab) ที่สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้

3. ผลลัพธ์เชิงยุทธศาสตร์ 4 มิติ

Quality Equity การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

Global Citizen with Identity การสร้างพลเมืองโลกที่มีทักษะสากล แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์และรากเหง้าของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

Sustainable Community การสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Quality Learner เยาวชนที่เป็น "คนดี มีปัญญา มีทักษะ" และมีความยืดหยุ่นในการใช้ชีวิต

4. กลไกการขับเคลื่อน (Driving Mechanisms)

การเชื่อมโยงข้อมูลและเครือข่าย เส้นโครงข่ายที่เชื่อมต่อกันในโมเดลสื่อถึงการสื่อสารและการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Mutual Resource Support)

การวัดผลเชิงประจักษ์ การเปลี่ยนจากการวัดผลด้วยคะแนนสอบเพียงอย่างเดียว ไปเป็นการวัดคุณภาพชีวิต สมรรถนะ และจิตอาสาของผู้เรียน

การออกแบบและพัฒนารูปแบบระบบการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ BAWORN มีดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนกระบวนการรูปแบบระบบการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ BAWORN+

กระบวนการขับเคลื่อนพลังบวก+ (The BORWON+ Driving Process)

ขั้นที่ 1 การสร้างพันธสัญญาและโครงสร้างร่วม (Establishing Governance & Covenant) เริ่มต้นด้วยการวางรากฐานทางกฎหมายและสังคมเพื่อความยั่งยืน

การจัดตั้งคณะกรรมการ แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนพลังบวกระดับชุมชนที่มีตัวแทนจาก บ้าน วัด โรงเรียน และผู้นำท้องถิ่น

การทำบันทึกข้อตกลงชุมชน (MOU) จัดทำข้อตกลงร่วมหรือ "ธรรมนูญชุมชน" เพื่อระบุบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วนอย่างชัดเจน

การกระจายอำนาจ โอนอำนาจการตัดสินใจบางส่วนจากส่วนกลางสู่คณะกรรมการในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญา (Curriculum Integration) เปลี่ยนเนื้อหาการเรียนให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและชุมชน

ธนาคารภูมิปัญญา รวบรวมองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล

ห้องเรียนมีชีวิต (Living Lab) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ย้ายการเรียนจากห้องสี่เหลี่ยมไปยังวัด ศาลาชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน

สมรรถนะเป็นผู้นำ มุ่งเน้นการสอนที่สร้างสมรรถนะ (Competency-based) มากกว่าการท่องจำเนื้อหา

ขั้นที่ 3 การขับเคลื่อนสมการการเรียนรู้ (Implementing the Learning Equation) ลงมือจัดการเรียนรู้ตามโมเดล (Learning = Content + Skills + Character + Context)

การปรับบทบาทครู เปลี่ยนจากผู้สอนเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator) และทำงานร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านในฐานะครูร่วม

ระบบโค้ชข้ามรุ่น จัดกิจกรรมให้เยาวชนเรียนรู้ทักษะอาชีพจากผู้สูงอายุ และเยาวชนสอนทักษะดิจิทัลกลับคืนสู่ชุมชน

การเรียนรู้ผ่านโครงการ ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจริงในชุมชน เช่น การจัดการขยะหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขั้นที่ 4 การเชื่อมโยงทรัพยากรและกิจกรรม (Synergizing Resources) สร้างเครือข่ายสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง

การแบ่งปันทรัพยากร โรงเรียนสนับสนุนเทคโนโลยีแก่ชุมชน ขณะที่ชุมชนสนับสนุนพื้นที่และปราชญ์ให้แก่โรงเรียน

บูรณาการปฏิทินชุมชน เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนเข้ากับเทศกาล ประเพณี หรือวิถีชีวิตของวัดและชุมชน

การสื่อสารสองทาง ใช้เครือข่าย "บวร" ในการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษา

ขั้นที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ (Holistic Evaluation) วัดผลความสำเร็จที่ครอบคลุมทุกมิติตามที่ปรากฏในเส้นรอบวงของโมเดล

ตัวชี้วัดความสุขและคุณธรรม วัดความผูกพันต่อโรงเรียน จิตอาสา และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ตัวชี้วัดความยั่งยืน ประเมินจากอัตราการพึ่งพาตนเองและการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาในท้องถิ่น

การวัดความเสมอภาค ตรวจสอบว่าเยาวชนทุกกลุ่มเข้าถึงคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกันหรือไม่ (Quality Equity)

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ การยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 และก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำจำเป็นต้องอาศัยการ พลิกโฉมการศึกษา ครั้งใหญ่ โดยใช้พลังของ บวร+ชุมชน เป็นฐานรากที่มั่นคงและยั่งยืน กลไกนี้คือการนำ สถาบันทางสังคม (บ้าน วัด โรงเรียน) และ พลังทางเศรษฐกิจ/การเมือง (ชุมชน/ท้องถิ่น) มาผนึกกำลังกันอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีชีวิตและสมบูรณ์

แก่นแท้ของความสำเร็จอยู่ที่การเปลี่ยน "โรงเรียน" ให้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ "ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน" ที่มี ประชาชนชาวบ้านเป็นครุรวม และมี คุณธรรมเป็นแกนหลัก ด้วยการบูรณาการหลักสูตรเข้ากับบริบทท้องถิ่นและการใช้ ข้อตกลงร่วม (Covenant) เป็นกติกาในการทำงาน บวร+ชุมชน จึงเป็นคำตอบที่มีใช้แค่การพัฒนาการศึกษา แต่เป็นการพัฒนาสังคมไทยทั้งองค์ภาพพ ฐ่ความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). (ร่าง) แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง [วิดีโอ]. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2568, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=vKruvxJZOj4>

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2566). พลิกโฉมการศึกษาไทย บันไดสู่คุณภาพการศึกษา ที่ทั่วถึงและเท่าเทียม [วิดีโอ]. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2568, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=vKruvxJZOj4>

- พระมหาพนมเทียร ปุณฺณชาติ (ฉัตรโชติคมาก). (2025). การบริหารจัดการศึกษาของชุมชนสัมพันธ์โดยใช้หลัก
บวร. *วารสารวิจัยและวิชาการบวรพัฒนา*, 3(1), A1144. <https://doi.org/10.14456/journal-rabij.2025.8>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 17*
“การพลิกโฉมการศึกษาไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” [วิดีโอ]. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2568, จาก
<https://www.youtube.com/watch?v=vKruvxJZOj4>
- สมพงษ์ จิตต์เพียร. (2565). พลังบวรกับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งผ่านมิติการศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการ
การศึกษาและการวิจัย*, 4(1), 42-55.
- พลังบวร น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. (2568). *พลังบวร น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การ
พัฒนาอย่างยั่งยืน* [วิดีโอ]. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2568, จาก [https://www.youtube.com/
watch?v=vKruvxJZOj4](https://www.youtube.com/watch?v=vKruvxJZOj4)